

6. DEMOKRATİK ANNE BABA TUTUMU

Evde sınırları belirlenmiş bir özgürlük ortamı vardır. Evdeki kurallar açık, somut ve nettir. Çocuk yapabileceklerini, yapmaması gerekenleri ve neden yapmaması gerektiğini çok iyi bilir. Bu durum da çocukta güven duygusu yaratır. Çocuk için anne baba rehberlik eden pozisyonundadır ve çocuk kendini güvende hisseder. Sınır denemeleri yapma ihtiyacı hissetmez.

Çocuk, davranışlarının sonuçlarına katlanması gerektiğini ve nasıl davrandığında nasıl bir sonuçla karşılaşacağını çok iyi bilir. Çünkü anne ve baba kuralları konusunda kararlı ve tutarlıdır. Bu tutumla yetişen çocuklar isteklerini erteleyebilir.

Demokratik Anne-Baba Tutumunun Çocuğun Gelişimine Etkisi:

Demokratik ve güven verici bir ortamda yetişen çocuk, kendine ve çevresine saygılı, sınırları bilen, yaratıcı, aktif, etkin, girişken, yaratıcı ilişkiler kurabilen, kendine karşı fikirlere saygı duyan, kendi inandıklarını sonuna kadar savunabilen, atılgan, fikirlerini serbestçe söyleyebilen ve kendine ait fikirleri doğrultusunda hareket eden, kişilik ve davranışları açısından dengeli sorumluluk duyguları gelişmiş, kurallara ve otoriteye karşı körü körüne bağlı olmayan, hoşgörülü, açık fikirli, anlaşılır, toplumsal ve uyumlu bir birey olarak yetişir.

7. MÜKEMMELİYETÇİ ANNE BABA TUTUMU

Bu tutumda, anne baba çocuklarından her şeyi beklerler, kendi gerçekleştiremedikleri şeyleri de çocuklarının gerçekleştirmesini beklerler. Mükemmeliyetçi anne-baba tutumunda çocuklar tıpkı bir büyük gibi yetiştirilir, çocuğun arkadaşlarını bile aile seçer. Çocuk sürekli ailenin istediği kalıba uymak zorundadır.

Mükemmeliyetçi Anne-Baba Tutumunun Çocuğun Gelişimine Etkisi:

- * Aşırı titiz, dağınık.
- * Özgüvensiz.
- * Yanlış yapmaktan çekinir.
- * Başarısızlık karşısında kolayca hayal kırıklığı yaşar.
- * Okul sırası hep derli toplu, ders aralarında ödev yapan, grup çalışmalarından şikayetçi, bir işi tam yapmak için günler öncesinde çalışmaya başlar.

AİLELERE ÖNERİLER

- * Çocuğunuza zaman ayırın.
- * Çocuğunuzla birlikte olduğunuz zaman tüm dikkatinizi ona yoğunlaştırın. Bu nedenle de, başka bir işle meşgulken değil, kendinizi rahat hissettiğinizde çocuğunuzla ilgilenerek, anne ya da baba olmanın keyfini çıkarın.
- * Çocuğu sevmek; ona bolca ve pahalı oyuncak almak değil, onunla ortak faaliyetleri paylaşmak, ona zaman ayırmak, onunla oyun oynamaktır.
- * Göz kontağı kurarak, gülümseyerek kabul belirtisini beden diliyle pekiştirin. Böylelikle çocuk “kişiliğine saygı duyulduğunu” düşünerek iletişimini sürdürür.
- * Anne ve babasının kendisini dinlediğini gören çocuk duygularını ifade etme olanağı bulur. Aldığı tepkilerle “anlaşıldım” duygusunu yaşar, böylelikle rahatlar.
- * Çocuğunuza karşı davranışlarınızda tutarlı olun.
- * Çocuğunuzla başka çocuklarla karşılaştırmayın.
- * Çocuğunuzla koşulsuz sevin; çocuklarınızı koşulsuz severseniz, onlara, hem kendilerini hem de insanları koşulsuz sevmeyi öğretirsiniz.

Bergama Rehberlik ve Araştırma Merkezi
Eylül 2014

ANNE BABA TUTUMLARI

E-Bülten Sayı: 3

EYLÜL, 2014

Bazıları işkoliktir, bazıları ise çok rahat, Kimilerine göre vakit nakittir, kimilerine göre anı yaşamak önemlidir. Bazılarımız mükemmeliyetçidir, bazılarımız hayatında küçük hatalara yer verebilir. Bazılarımız için kurallar kesinlikle çiğnenmemelidir, bazılarımız için bütün yasaklar çiğnenmek içindir. İş, aile, arkadaşlık, eğitim gibi hayatımızın farklı alanlarında her birimiz farklı tutumlar sergileriz. Tutumlarımız, farkında olmasak da dünyayı nasıl algıladığımızı, durduğumuz noktayı ve hayatımızı belirler. Tutumlarımız, yolumuza yalnız devam ederken sadece kendi yaşamımıza yön verir. Peki, anne ya da baba olduğumuzda? Artık yalnız değil de çocuğumuzla birlikte yürürken, tutumlarımız onun da yaşamına yön verir ve kişiliğini geliştirmesine katkıda bulunur. Anne baba olarak tutumlarımız hakkında farkındalık kazanmamız, bu gelişime olumlu katkıda bulunabilmemiz açısından önemlidir. Bu bültenimizde anne-baba tutumlarını ve çocukların kişilik gelişimine etkisini ele alacağız. Anne-Baba tutumu; ailenin çocuğuna verdiği SEVGİ ve EĞİTİM'in aşırı ya da yetersiz oluşuna göre tanımlanmaktadır.

1. AŞIRI KORUYUCU ANNE-BABA TUTUMU

Çocuğa, gerekli olanın üstünde özen, ilgi ve bakım göstermedir. Bu tutumda anne-baba, çocuğunun her ihtiyacını karşılarken; çocuğun yaşının gerektirdiği davranışları yapmasına fırsat vermektedir. Bu tutum daha çok, anne-çocuk ilişkisi içerisinde gözlenmektedir. Bu tutumdaki bir anne çocuğu ile duygusal olarak bütünleşmiş haldedir. 2 yaşında çatal bıçak kullanabilecek olan çocuğunu, 6 yaşında hala kendisi ağızdan besleyen ya da yine bu yaşa kadar çocuğuna püre haline getirdiği besinler yediren anneler, bu tutuma örnek gösterilebilmektedir.

Aşırı Koruyucu Anne-Baba Tutumunun Çocuğun Gelişimine Etkisi:

- * Çocuğun aşırı bağımlı, ürkek, çekingen ve güvensiz bir kişilik geliştirmesine neden olur.
- * Çocuk ileriki yaşamında karar almakta ve uygulamakta zorluk çekeceği gibi yaşama karşı içinde bir korku oluşur.
- * Çevresindeki insanlarla iletişim kurmakta güçlük çeker.
- * Hayattan edinmeleri gereken deneyimleri edinmeden hayatla karşı karşıya kaldıklarında uyum sağlamakta güçlük çekmektedirler.
- * Çocuk aşırı duygusal olur.
- * Kendine güvenleri azdır.

2. İZİN VERİCİ-DİSİPLİNSİZ ANNE BABA TUTUMU

Bu tutumu sergileyen ebeveynler çocuklarına karşı her zaman hoşgörölü, bazen çocuklar ile duygusal bağları zayıf, bazen de çocuklarına karşı sıcak ve sevecendir. Bu tutuma sıklıkla, orta yaşın üzerinde çocuk sahibi olan ailelerde ya da kalabalık yetişkin grubu içinde yetişen, tek çocuk olması durumunda rastlanır. Anne-baba, çocuğa kural koysa bile, itiraz geldiğinde genellikle pes etme eğilimi gösterir. Bu durum da anne-babada yetersizlik hislerine neden olur.

3. KAYITSIZ-İLGİSİZ ANNE BABA TUTUMU

Bu tutumun en önemli özelliği ebeveynlerin çocuğun yaptığı davranışlara hiç karışmayışlarıdır. Çocuğun yaptığı her şey hoş karşılanır. Aile içinde çocuğun varlığı ile yokluğu belli değildir. Çocuk anne babayı rahatsız etmediği sürece çocukla ilgili problem yoktur, çocuk anne babayı rahatsız ederse o zaman çocuk ile ilgili gündem oluşur ki bu gündem daha çok şikayetlerle doludur. Burada anne-baba-çocuk arasında iletişim kopukluğu vardır.

İzin Verici-Disiplinsiz Anne-Baba Tutumunun Çocuğun Gelişimine Etkisi:

- *Bu tür çocuklar isteklerini erteleyemezler ve istekleri gerçekleşmediğinde saldırganlaşabilirler.
- * Bu çocuklar; kendilerini kontrol etmede yetersizdir, doyumsuzdur, sorumluluk alamaz ve problem çözme yetenekleri tam gelişmemiştir.
- * Sürekli olarak anne babalarına sonsuz isteklerini yaptırmak isterler. Ne kadar ileri gidebildiklerini, anne-babanın kendileri için neler yapabileceğini denirler.
- * Her isteğinin yapılmasını ister.
- * Bencil, sabırsız ve anlayışsız.
- * Devamlı birilerinden hizmet bekler.
- * Okul gibi kurallı sosyal ortamlarda kurala uymada sıkıntı yaşarlar.
- * Şımarıktırlar.

Kayıtsız-İlgisiz Anne-Baba Tutumunun Çocuğun Gelişimine Etkisi:

- Çocuklar;
- * Özgüven sorunu yaşarlar.
- * Dikkat çekmek için etrafına zarar verebilir.
- * İnsanlarla ilişki kuramaması sonucu sosyal gelişiminde gecikme görülebilir bunun sonucunda saldırgan davranışlar sergileyebilirler.
- * Bu çocuklarda agresif, saldırgan ve suça yönelik davranışlar görülebilir.
- * Hayattan ve kendisinden beklentisi olmaz.

4. OTORİTER-BASKICI ANNE BABA TUTUMU

Bu tutumda anne-baba çocuğun kişiliğini hiç saymaktadır. Katı bir disiplin içinde olan anne-baba çocuğunun sorgusuz her söyleneni yapmasını bekler. Böyle yetişen çocuklar içlerinde öfke biriktirir. Kuralların nedenlerini anlayamaz. Davranışlarının sonuçlarının ne olacağı hakkında fikir sahibi değildir, bu da kendini güvensiz hissetmesine neden olur. Aşırı hassas, kaygılı, aşırı isyankar ya da aşırı boyun eğici özellikler geliştirir. Kendini ifade etmede zorlanır, özgüven eksikliği görülür.

Otoriter-Baskıcı Anne-Baba Tutumunun Çocuğun Gelişimine Etkisi:

- * Çocukta kendine güven duygusu oluşmaz.
- * Çocuk içine kapanık, sıkılgan olabileceği gibi aşırı saldırgan ve zorba da olabilir.
- * Çocuk alacağı cezalardan kurtulmak için yalan söyleyebilir.
- * Okul yaşamlarında fazla başarılı olmazlar.
- * Başkasının etkisinde kolaylıkla kalabilir.
- * Aşırı hassas, kırılgan ve sağlıksız bir kişilik yapısı görülebilir.
- * Aşağılık duyguları gelişmiştir.
- * İnsanlar tarafından kolay kandırılır, kullanılır.

5. DENGESİZ VE KARARSIZ ANNE BABA TUTUMU

Anne babalar aynı davranışı kimi zaman normal karşılarken kimi zaman da cezalandırabilirler. Bu durum daha ziyade anne ya da babanın o anki psikolojik durumu ile ilişkilidir. Bu durumda da çocuk neyin doğru neyin yanlış olduğunu anlayamamaktadır.

Tutarsız anne baba tutumlarından bir diğer tutum ise; anne için doğru olan bir şeyin baba için yanlış olması veya bunun tam tersi bir durumun oluşmasıdır. Tutarsız tutum gösteren ailelerde, eşler çocuğun yanında birbirlerini eleştirmekte de sakınca görmezler.

Dengesiz ve Kararsız Anne-Baba Tutumunun Çocuğun Gelişimine Etkisi:

- * Çocuk hangi davranışın nerede ve ne zaman yapılmayacağını kestiremez.
- * Nenin doğru neyin yanlış olduğunu bilemez.
- * Çocuk; yaptığı davranışın doğru olup olmamasından daha çok "Ne zaman yaparsam cezadan kurtulabilirim." düşüncesiyle ilgilenir. "Her şey yap ama cezadan nasıl kurtulabileceğini bul." tekniğini geliştirir.
- * Çocuk kendini kanıtlamak ve dikkatleri üzerine çekmek için sinirli, ürkek, yumuşak huylu, ılımlı, söz dinleyen bir çocuk olmak ya da kendi benliğini ve bağımsızlığını göstermek için kavgacı, asabi, çabuk kırılıp öfkelenen, tepkisel bir kişilik yapısı geliştirebilir.
- * Yetişkin olduklarında da kendilerinden emin olmayabilirler.